

[Glensgård.]

om. Økonomiministeren ved udmærket godt, at fremskridtspartiet ikke medvirkede til det lovformynderi — eller lovgiveri, vil jeg hellere kalde det — i det weekendarbejde, der var omkring overenskomstforhandlingerne. Derfor synes jeg nok, det er lidt mærkværdigt, at økonomiministeren nu siger, at det eneste, fremskridtspartiet ville, det var at have en lønpause. Nej, vi ville have en pause for erhvervslivet. Vi ville have en pause, således at regeringen og folketinget ikke længere skal gribe ind i de forhold, som er så vigtige for erhvervslivet. Det kan ikke bære flere lovforslag og flere love, det kan ikke bære at få dem lagt på sine skuldre. Vi må stoppe denne hetz mod erhvervslivet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. [af Henning Philipsen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XVI. Fremsat 20/2 1975).

Forslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Det foreliggende forslag falder i 2 punkter. Det første det lyder: „Arbejdsformidlingen overgår til fagbevægelsen.“ Det synes jo at være en ganske enkel problemstilling, for ikke at sige en forenklet problemstilling. De lokale fagforeninger skal efter forslaget helt eller delvis overtage formidlingen, dvs. det, man betegner som den egentlige formidling, hvad det så er for noget. Samtidig skal de offentlige arbejdsformidlingskontorer, så

vidt jeg kan forstå, bevares til den øvrige formidling og som en slags ekspertkonsulenter for fagforeningerne. Det forekommer i alle tilfælde mig så temmelig kompliceret.

På ét punkt er jeg enig med forslagsstillerne, nemlig at arbejdsformidlingen ikke bør føres tilbage til den tilstand, der eksisterede, før loven af 1968 trådte i kraft.

Spørgsmålet om arbejdsformidlingens placering har jo i de senere år været genstand for adskillige drøftelser her i folketinget. Jeg skal derfor berøre nogle af de vigtigste spørgsmål.

Må jeg først sige, at loven fra 1968 var som bekendt udarbejdet på grundlag af en enstemmig indstilling fra et udvalg, hvor fagbevægelsen og arbejdsløshedskasserne var med. Efter lovens gennemførelse og ikke mindst i de senere år har man så måttet opbygge den offentlige arbejdsformidling til at overtage alle formidlingsopgaverne, og samtidig hermed — det vil jeg gerne understrege — har arbejdsformidlingskontorerne og arbejdsmarkedsnævnene måttet løse en lang række vigtige samfundsopgaver.

Jeg vil også gerne understrege, at udbygningen af den offentlige arbejdsformidling er sket i en periode, hvor alle offentlige virksomheder har været tvunget til den strengeste økonomi med hensyn til såvel arbejdskraft som udgifter, hvilket naturligvis har vanskeliggjort opbygningen og tilrettelæggelsen af det nye system. Når man tager dette i betragtning, synes jeg, at arbejdsformidlingen i rimelig grad har levet op til forventningerne. Mange af de angreb, der har været på formidlingen, er, så vidt jeg kan se, baseret på en helt overdimensioneret omtale af enkelttilfælde.

Som jeg nævnte før, er forholdet det, at arbejdsformidlingen varetager en lang række samfundsmæssigt betydningsfulde funktioner. De kan ikke undværes, og det ville være u hensigtsmæssigt, om fagbevægelsen skulle overtage ansvaret for alle disse funktioner, og jeg tror ærlig talt også, fagbevægelsen ville betænke sig mere end én gang på at overtage disse ret belastende opgaver, selv med støtte af juridisk og social ekspertbistand, som det fremhæves i forslaget.

Jeg mener altså ikke, at det foreliggende forslag til beslutning er tilstrækkelig genemtænkt. Det er i øvrigt uforeneligt med arbejdsformidlingens samlede samfunds-

[Arbejdsministeren.]

mæssige funktion, herunder ikke mindst en aktiv medvirken til sikring af beskæftigelsen i de enkelte områder, hvor arbejdsformidlingen og arbejdsmarkedsnævnene har den meget vigtige opgave at sikre såvel koordineringen af den samlede indsats, ikke mindst den beskæftigelsesmæssige indsats, som et fornuftigt samspil, som der jo også gerne skulle være tale om i de enkelte områder af landet.

Jeg kan i øvrigt henvise til det forslag, som vi skal drøfte senere i dag, der jo bl. a. går ud på at styrke arbejdsmarkedsnævnene, netop med henblik på løsningen af disse opgaver.

I denne sammenhæng vil jeg gerne minde om, at jeg fremdrog et speicelt forhold under drøftelsen i folketinget i februar sidste år, nemlig det forhold, at der i et ikke ringe omfang sker arbejdsanvisning fra de lokale arbejdsløshedskasser eller fagforeningskontorer, bl. a. fordi et stort antal arbejdsgivere ringer op og spørger efter arbejdskraft. Det kan være bestemte personer, som de tidligere har beskæftiget, og som de eventuelt ønsker at genansætte. Det kan også være andre personer, det drejer sig om, måske til et specielt stykke arbejde.

Jeg rejste det spørgsmål, om det ikke ville være rimeligt at overveje en legalisering af denne form for arbejdsformidling, som — altså som forholdene er i øjeblikket — strengt taget formelt strider mod loven. Arbejdsministeriet har i maj sidste år udtalt sig herom i form af et svar på et spørgsmål fra folketingets arbejdsmarkedsudvalg. Man pegede bl. a. på muligheden af en udvalgsbehandling til belysning af, hvordan man inden for den nuværende lovgivnings rammer skal trække grænsen mellem lovlig information om ledige stillinger og ulovlig anvisningsvirksomhed. Man vil kunne få en oversigt over de forskellige administrative komplikationer, herunder i forbindelse med kontrollen, og man vil endelig kunne belyse, hvorvidt en lovændring er nødvendig for at imødekomme de ønsker, som jo også er fremkommet fra LOs side. Jeg vil gerne overveje dette nærmere, og jeg er positivt indstillet over for den fremgangsmåde, jeg her har nævnt.

I SF-forslagets andet punkt opfordres regeringen til at foreslå ændringer i de gæl-

dende bestemmelser om arbejdssøgendes pligt til at overtage anvist arbejde. Også her er forholdet det, at forslaget er enslydende med et forslag, som SF tidligere har fremsat her i tinget.

Det foreslås, at arbejdssøgende ikke skal være pligtige at modtage anvist arbejde, der medfører bopælsflytning eller urimelig lang befordringstid fra bopæl til arbejdsplads. Lad mig her oplyse, at under en tidligere drøftelse omkring det samme spørgsmål, det var den 9. maj 1972, udtalte jeg, at der ved anvisning af arbejde uden for hjemstedet mod den arbejdssøgendes ønske i praksis tages meget vidtgående hensyn til personlige forhold, og at der ved anvisning af arbejde uden for hjemstedet ydes fuld dækning for rejseomkostninger og eventuelle flytteomkostninger samt et dagligt fast tilskud til merudgifter ved dobbelt husførelse. Jeg vil også gerne nævne, at på min foranledning udarbejdede arbejdsdirektoratet efter forhandling med landsarbejdsnævnet i november 1972 et cirkulære med retningslinjer for anvisning af arbejde, navnlig med henblik på anvisning af arbejde uden for bopælsområdet, og jeg synes, man har lov til at konstatere, at disse retningslinjer i praksis har vist sig at virke tilfredsstillende. Det er endvidere fast praksis ikke at anvise arbejde i tilfælde, hvor den arbejdssøgende ville blive belastet med en urimelig lang transporttid.

Det foreslås ligeledes, at arbejdssøgende skal kunne vægre sig ved at overtage arbejde, hvis arbejdstiden ligger mellem kl. 20 og kl. 5, medmindre der er tale om samfundsnødvendig virksomhed. Her må jeg gentage, hvad jeg også tidligere har sagt, at gennemførelsen af dette forslag vil medføre indgreb i de aftalte overenskomstforhold. Det er jo sædvane her i landet, at arbejdsmarkedets parter selv fastlægger rammerne for arbejdstiden, og derfor kan jeg ikke se, vi kan gribe ind her.

Endelig stilles der forslag om, at ledige kan vægre sig ved at overtage anvist arbejde, hvis betalingen for dette er mindre end den, der er gældende for den arbejdssøgendes hidtidige fagområde. Også her vil jeg gøre opmærksom på, at arbejdsløshedskassemedlemmer ikke er forpligtet til at tage anvist arbejde, hvis lønnen ikke er i overensstemmelse med den løn, som efter over-

[Arbejdsministeren.]

enskomst mellem arbejdsgivere og lønmodtagere gælder for tilsvarende arbejde. Er der tvivl om, hvorvidt lønnen er i orden, skal efter de gældende regler de faglige organisationer ind i billedet, og derigennem kan man altså skabe sikkerhed for, at de overenskomstmæssige bestemmelser overholdes og fortolkes rigtigt.

Som det fremgår af de bemærkninger, jeg her har fremført, kan jeg ikke gå ind for det af SF fremsatte forslag, men jeg har nævnt en række problemer, og jeg er naturligvis helt parat til at vi drøfter dem nærmere i arbejdsmarkedsudvalget.

Kaj Poulsen (S):

SF's forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring blander efter min opfattelse begreberne sammen på en måde, så det kan være svært at forstå, hvad man egentlig mener, idet forslagets tekst og bemærkningerne kan siges at modsige hinanden.

I teksten står der, at arbejdsformidlingen skal overgå til fagbevægelsen, hvorimod der i bemærkningerne til forslaget kan læses, at det i og for sig kun er selve arbejdsanvisningen, man ønsker skal overgå til fagbevægelsen, og endda kun i begrænset omfang, fordi man fra SF's side er klar over, at det ikke er alle fagforeninger, som kan overtage denne arbejdsanvisning.

Hvis der med forslaget menes det, som ministeren har været inde på, at man vil legalisere den arbejdsanvisning, som man ved foregår fra fagbevægelsens lokalkontorer rundt omkring i landet, og som jeg tror er både en fordel for arbejdsgivere og arbejdstagere, så vil socialdemokratiet være mildt stemt over for forslaget. Men over for selve forslagets tekst, hvori man jo siger, at arbejdsformidlingen skal overgå til fagbevægelsen, må vi fra socialdemokratiets side sige fra.

Der er, som man kan forstå af mine bemærkninger her, grundlag for et udvalgsarbejde til opklaring af, hvad det er, SF egentlig mener med forslaget, og jeg skal fra socialdemokratiets side give tilsagn om en positiv drøftelse af denne del af forslaget.

SF-forslaget indeholder udover det, at ar-

bejdsformidlingen skal have lov til at gå til fagbevægelsen, andre bestemmelser, bl. a. at arbejdssøgende ikke skal være pligtige til at modtage anvist arbejde, som medfører urimelig lang befordringstid fra bopæl til arbejdsplads, samt at man ikke skal modtage anvist arbejde, hvor det medfører bopælsflytning. Det er ikke socialdemokratiets opfattelse, som ministeren også har gjort opmærksom på, at man anviser arbejde langt væk fra bopælen i en sådan udstrækning, at det skulle være nødvendigt at lovgive på dette område. Derfor anser socialdemokratiet det ikke for nødvendigt at lovgive på dette område.

SF foreslår endvidere, at arbejdssøgende skal kunne nægte at modtage anvist arbejde mellem kl. 20 og kl. 05, medmindre det er samfundsnyttig virksomhed. Jeg må her som ministeren stille spørgsmålstejn ved, om det er noget, folketinget skal blande sig i, idet det jo er arbejdsmarkedets parter, der plejer at forhandle sig frem til, hvordan arbejdstiden skal ligge. Jeg må, som SF plejer at gøre det, anbefale, at folketinget holder fingrene væk, idet det må være et spørgsmål, som arbejdsmarkedets parter selv fastlægger rammerne for, skønt jeg godt ved, at SF i princippet har forladt dette standpunkt, at man fra folketingets side ikke skulle blande sig i arbejdsmarkedets forhold — det så vi for kort tid siden, da vi behandlede de nye overenskomster her i folketinget.

Endelig er der forslaget fra SF om, at arbejdssøgende ikke skal være pligtige til at modtage anvist arbejde, der medfører en ringere betaling end den, som er gældende i den arbejdssøgendes hidtidige fagområde. Her kan jeg stort set ikke andet end henvise til ministerens bemærkninger, som jeg synes er fyldestgørende, og som socialdemokratiet naturligvis er enig i.

Jeg skal konkludere socialdemokratiets holdning til SF's forslag. Forslagets punkt 1 er vi rede til at se på, men vi ønsker en opklaring, som vi regner med at kunne få i udvalget. Forslagets punkt 2 må vi afvise som helhed, idet det ikke har den fornødne realistiske udformning efter vores opfattelse, og fordi vi ikke mener, at der på de nævnte områder er behov for et lovgivningsarbejde.

Johan Philipsen (V):

Man må i hvert fald indrømme SF én ting, at de efterhånden mestrer gentagelsens kunst næsten til fuldkommenhed. Når jeg sammenligner dette forslag med tidligere forslag, så konstaterer jeg, at de har været i stand til at skrive lidt smukkere om bevaringen af de hidtidige arbejdsformidlingskontorer, idet man nævner at de skal være ekspertorgan for fagforeninger osv. Det er altsammen ganske uvæsentlige ting efter min og venstres opfattelse. Vi er imod forslaget. Vi mener, det er urationelt, at der er to former for arbejdsformidling. Vi mener endvidere, at arbejdsformidlingen principielt bør være offentlig og neutral. Hvis det skulle blive anderledes, så får vi jo den virkning, at vi deler de arbejdssøgende i to kategorier: dem, som alle gerne vil have, og dem, som af en eller anden, måske tilfældig, grund hører til de svagest stillede i øjeblikket, og som vil blive skubbet ud af arbejdsmarkedet.

Forslaget er endvidere efter min opfattelse aldeles uegnet med hensyn til de opgaver, der er tiltænkt arbejdsformidlingen i de kommende år, også de opgaver, som for så vidt er fastlagt, idet folketinget har vedtaget den sociale bistandslov.

Jeg skal nøjes med til sidst med formandens tilladelse at citere et enkelt afsnit af et notat, dateret den 29. november 1973. Det drejer sig om en redegørelse vedrørende samarbejdet mellem den offentlige arbejdsformidling og de sociale myndigheder efter bistandsloven, udarbejdet af nogle embedsmænd i de to ministerier. Jeg skal bare i spredt fægtning nævne overskrifterne over kapitlerne: „Et vist fælles klientel“. „Nødvendigheden af et samarbejde“. „Lovregler om samarbejdet mellem de sociale myndigheder og den offentlige arbejdsformidling.“ „Regler om fortrinsadgang til visse beskæftigelser“. „Bistand med erhvervsmæssigt sigte.“ Til allersidst vil jeg citere de sidste sætninger i notatet, som jeg er meget enig i:

„Såfremt arbejdsformidlingen ikke udrustes til at varetage de opgaver, til hvilke de sociale myndigheder vil anmode om bistand, vil det i givet fald medføre, at tilbageførelsen af en del af det sociale klientel til arbejdsmarkedet ikke vil kunne gennemføres.“

Så mange var ordene. Afvisning.

Bay (FP):

Det første punkt i SFs forslag til folketingsbeslutning kan vi fra fremskridtspartiet helt og fuldt gå ind for, som det står. Men når vi så begynder at læse bemærkningerne til forslaget, så får vi straks kuldegysninger, for så viser det sig jo, at det er hensigten, ligesom det var sidste gang, at man skal beholde alle eksperterne. Og eksperter, det er nogle, man har fået vel mange af her i dette land. Og hvis vi ser på disse eksperters arbejdsområde og spørger, hvad det så er, de er mest eksperter i, har jeg fundet ud af, at dér, hvor deres ekspertise vises klarest og tydeligst, er, når de skal spise brødet ud af munden på de praktiske. Det er de i hvert fald meget dygtige til og derfor kan vi overhovedet ikke medvirke til dette forslag. Vi vil gå ind for det første punkt, men uden alle de krumspring for at bevare de statsansatte.

Jeg skal nævne de forskellige punkter under 2.: urimelig lang befordringstid fra bopæl til arbejdsplads. Der er ingen eller kun få i dette land, der har med det at gøre — navnlig hvis fagforeningerne får arbejdsformidlingen igen, — der vil gennemføre noget urimeligt her, så derfor behøver man ikke at lovgive om det. Bopælsflytning behøver man heller ikke at lovgive om, for der er endnu ingen, der har tvunget folk med familie til at flytte et andet sted hen; det er kun, hvor de selv er gået ind for det, i overenskomster med det offentlige eller lignende, at forflytning kan ske, så det behøver vi stadig væk ikke at lovgive om. Hvis vi gjorde det, kunne vi måske komme til at fastlåse den mulighed, unge mennesker har og stadig væk bør have, for at komme hen og se andre skikke og andre steder — hvor de har meget let ved bopælsflytning, og hvor de har muligheder for at flytte tilbage igen uden større besvær.

Arbejdstiden mellem kl. 20 og kl. 05 er der heller ingen grund til at lovgive om, det har overenskomsterne imellem parterne hidtil klaret ganske udmærket.

Med hensyn til mindre betaling osv. under punkt d) er svaret igen, at hvis fagforeningerne igen får arbejdsformidlingen, behøver man ikke at løbe nogen risiko her. De kunne måske oven i købet siges at køre efter et lovlig stift forhold. Men medvirke til at lov-

[Bay.]

give om dette område vil vi i hvert fald ikke.

Jeg skal slutte med, som jeg har gjort ved tidligere lejlighed, at opfordre socialistisk folkeparti til at tage navneforandring; det kan nemlig gøres uden at forandre forbogstaverne. Så har vi deres sande og rette ansigt, der afspejler sig igennem alle bemærkningerne til lovforslaget: i stedet for socialistisk folkeparti bør det hedde statsansatte funktionærer. Så passer navnet bedre.

Ingomar Petersen (RV):

Jeg kan ikke undlade at sige til hr. Bay, at den sidste bemærkning om socialistisk folkeparti finder jeg faktisk for billig fra denne høje talerstol.

Om det foreliggende forslag har det radikale venstre følgende bemærkninger. Helt at lade arbejdsformidlingen overgå til fagbevægelsen ville vel nok være betænkeligt, men at lokale fagforeninger i visse tilfælde kan have et bedre kendskab til de arbejdslediges kvalifikationer og muligheder for at bestride et bestemt arbejdsområde, er ikke utænkeligt. Skulle man drøfte, om der var mulighed for, at nogle opgaver ved anvisning af arbejdskraft i et nærmere samarbejde med arbejdsformidlingen kunne varetages af fagforeningerne, var det måske et spørgsmål, om man ikke burde overveje til gengæld at flytte arbejdsløshedskasserne fra fagforeningerne.

Mig bekendt er det kun Sverige og Danmark, som ikke har én samfundsarbejdsløshedskasse. Alle andre steder i Europa har man arbejdsløshedskasserne på et helt andet plan på samfundets side, kun i Danmark og Sverige har vi den ordning med disse såkaldte private arbejdsløshedskasser.

Det er det radikale venstres hovedsynspunkt, at vi i Danmark må nå frem til at have en landsomfattende arbejdsløshedsforsikring, én arbejdsløshedskasse for alle borgere, såvel arbejdere og funktionærer som selvstændige. Det er efter vor opfattelse ikke rimeligt, at borgerne for at kunne blive arbejdsløshedsforsikrede i alt overvejende grad skal være mere eller mindre tvunget til at indmelde sig i en eller anden fagforening. Vi er i vor indstilling imod foreningstvung, ikke mindst på dette område.

Jeg er naturligvis godt klar over, at det ikke just er disse tanker, hr. Henning Philipsen har gjort sig med det foreliggende forslag. At ændre loven således, at de arbejdsøgende ikke er pligtige til at modtage anvist arbejde, på de af socialistisk folkeparti stillede præmisser kan vi ikke tilslutte os. Det vil efter vor opfattelse totalt forhindre bevægeligheden på arbejdsmarkedet, som et moderne industrisamfund ikke kan undvære. Det vil være til stor skade for erhvervslivet og også til skade for de arbejdssøgende, som vil blive forhindret i i visse tilfælde at tage et arbejde, som de måske gerne ville have, og det er også et spørgsmål, om den nuværende måde, det administreres på, ikke i visse tilfælde kan forhindre folk, som godt ville have et arbejde, i at få det. Det er nu engang ikke alle i dette samfund, som alene ser på lønnens størrelse; der er også nogle, som i en vanskelig situation ville tage et arbejde til en lidt mindre løn et sted, hvor arbejdsklimaet og trivselen på arbejdspladsen måske passede den pågældende bedre.

Burgdorf (KF):

Det konservative folkeparti må konstatere, at vi ikke kan gå ind for dette forslag, hverken for punkt 1 eller punkt 2.

Det første punkt, hvorefter arbejdsformidlingen skulle gå over til arbejdsløshedskasserne igen, har jeg nok hørt en masse snak om, men jeg har aldrig hørt nogen fornuftige argumenter, som pegede på, at det ville være rimeligt, så det må vi afvise.

Hvad angår det næste punkt med underpunkterne a, b, c og d, har vi heller ikke fået noget virkelig håndgribeligt bevis på, at her er noget, der er galt. Jeg mener, det er et socialistisk forslag fra SF's side, og det må vi afvise.

Poul H. Møller (KrF):

Vores sædvanlige ordfører i denne sag er desværre forhindret i at være til stede, hvorfor jeg på kristeligt folkepartis vegne ganske kort skal udtale, at vi ikke kan gå ind for dette forslag, som jo har været fremsat tidligere, idet vi mener, at selve sigtet med oprettelsen af arbejdsformidlingskontorerne ville blive totalt ændret herved. Jeg skal blot henvise til, hvad vi sagde ved tidligere lejlighed; vi har altså ikke ændret standpunkt til forslaget.

[Poul H. Møller.]

Blandt de ulemper, der omtales under punkt 2, står anført urimelig lang befordringstid fra bopælen. Nu har jo mange ting ændret sig i vor tid, og mange mennesker har langt til deres arbejde; jeg kender da mange, som tager fra Helsingør, Holbæk, Kalundborg, Køge, Roskilde, Ringsted osv. ind til København, hvor de har en arbejdsplads, som de er glade for og derfor tager den ulempe med, der følger deraf. Men det må heller ikke glemmes, at vi i dag har så mange arbejdsløse, og hvad er i øvrigt en urimelig lang befordringstid? Jeg tror, der er mange, der hellere vil have lidt længere til deres arbejdsplads end slet ingen arbejdsplads.

Men som sagt, kristeligt folkeparti kan ikke gå ind for dette forslag.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg kan sige, at vi er venlig stemt over for dette forslag, selv om vi mener, at punkt 1 må afklares noget, fordi vi ikke mener, arbejdsformidlingen i sin helhed blot kan føres tilbage til fagbevægelsen. Det, vi peger på og har peget på tidligere, er, at anvisning og kontrol må tilbage til fagbevægelsen, men det er måske også det, man mener med forslaget.

Når vi har været imod den ordning, vi har i dag, er det først og fremmest, fordi man med arbejdsformidlingen, som den er i dag, ser bort fra de interessemodsætninger, som også eksisterer ved antagelse af arbejdskraft. Arbejdsgiveren har mulighed for og ret til også med den nuværende arbejdsformidlingslov at afvise arbejdskraft uden nogen saglig begrundelse, uden at det er begrundet i den faglige kunnen, den pågældende har; arbejdsgiveren kan gøre det alene ud fra de interesser, han har som part i den kamp, der foregår på arbejdspladserne. Derfor, når ministeren peger på, at der var enstemmig tilslutning fra fagbevægelsen, fra arbejdsløshedskasserne i sin tid, burde man vel også nævne, at den enstemighed ikke eksisterer længere, at den form, hvorunder arbejdsformidlingen har virket, har belært en hel række af dem, der gik ind for arbejdsformidlingsloven i fagbevægelsen om, at det var et fejlskud, at den interessemodsætning, der var, påførte arbejderbevægelsen en række problemer, fordi man

også på dette område stillede arbejdsgiveren langt stærkere, end nødvendigt var.

Vi pegede ved sidste behandling af dette forslag for det første på, at nyordningen påførte samfundet en unødvendig udgift, at man i forvejen havde et administrationsapparat i fagbevægelsen og arbejdsløshedskasserne; vi pegede på det bureaukrati, man her byggede op, den dobbeltkontrol, der var, og vi pegede også på det manglende nærdemokrati og sagde, at nærdemokrati burde der være også inden for dette organ.

Begrundelsen for, at vi skulle have arbejdsformidlingsloven, som den virker i dag, var for det første, at det skulle give en mere effektiv anvisning, for det andet at det skulle give en bedre kontrol, og at det skulle forhindre misbrug.

Men hvordan har erfaringerne så været på disse områder? For det første med hensyn til anvisningen: den er ikke blevet bedre. Det er jo ikke rigtigt, når man siger heroppefra, at den virker godt; kendsgerningen er, at de, der har undersøgt, hvorledes det ligger ude omkring i arbejdsløshedskasserne, oplyser, at arbejdsgiverne ringer i flere tilfælde til fagbevægelsen, til arbejdsløsheds-kassen, og anmoder om arbejdskraft, end de ringer til arbejdsanvisningskontorerne.

Der kom en bemærkning fra venstres ordfører om, at hvis ikke man havde formidlingskontorerne, kunne man lave en skillelinje mellem dem, som alle ville have, og dem, som er svagest stillede. Ja men denne situation eksisterer jo ikke i dag: det er fortsat sådan, at arbejdsgiveren sorterer den arbejdskraft, han vil have, og det er fortsat sådan, at hvis arbejdsformidlingen sender en ud til noget arbejde, som man eventuelt skulle have søgt gennem arbejdsformidlingskontoret, så er arbejdsgiveren ikke forpligtet til at tage den arbejdskraft, han kan sige nej til den, f. eks. ud fra dette, at han mener, den pågældende ikke er dygtig nok eller for aggressiv, eller hvad man nu vil begrunde det med. Man har altså ikke skabt det, man sagde man ville: en mere effektiv anvisning.

Så var der spørgsmålet om kontrollen, og dér må vi sige, at den har både under normale forhold med en forholdsvis høj beskæftigelsesgrad og nu, hvor vi sidder med 150.000 arbejdsløse, vist sig ikke at slå til. Det er en kendsgerning, at i den periode, vi

[Jørgen Jensen.]

har været igennem, har det været sådan, at når der var stærkt pres på, f. eks. ved julelukninger, overførte man kontrollen til fagbevægelsen, så kunne arbejdsformidlingskontorerne ikke klare det. I dag, hvor vi har 150.000 arbejdsløse, klarer arbejdsformidlingen det ej heller. Der er 14 dages eller 3 ugers kontrol, og situationen er den i dag, at mange arbejdere må ned at stå i kø for at få udleveret et kort hos arbejdsformidlingen, man får to eller tre kort ad gangen til to eller tre uger, hvorefter man skal ned med dette kort i arbejdsløsheds-kassen, som foretager den egentlige kontrol og beregning af, hvad den pågældende er berettiget til af understøttelse. Arbejdsformidlingskontorerne er altså et forsinkende organ også med hensyn til kontrollen, som ikke kan klare de opgaver, der foreligger, og hvor det alligevel er arbejdsløsheds-kassen, som udfører det væsentlige arbejde.

For os er det foreliggende forslag et skridt på vejen til at få en drøftelse af at få anvisning og kontrol tilbage til fagbevægelsen, både fordi det administrativt og arbejdsmæssigt er bedre, og navnlig fordi den interessekamp, der foregår, den må vi også sikre, at fagbevægelsen har mulighed for ved anvisning af arbejdskraft.

Må jeg sige om punkt 2 i forslaget, at der efter vores opfattelse ud over de underpunkter, der er peget på her, må være en ret for arbejderne til grundet på personlige forhold at kunne nægte at tage anvist arbejde.

Vi er altså velvilligt stemt over for forslaget og vil under udvalgsbehandlingen stille de ændringsforslag, vi mener er nødvendige.

Kurt Hansen (VS):

Nu er spørgsmålet om arbejdsformidling og arbejdsanvisning jo noget, vi har drøftet her inden for de sidste par måneder ved forskellige lejligheder, godt nok under forskellige nuancerede former, men nogle af de ting, jeg har lyst til at fremføre, har jeg knyttet an til på tidligere tidspunkt.

Vi har tidligere været inde på, at VS er 100 pct. konsekvente modstandere af, at vi har en statslig arbejdsanvisning, at arbejdsanvisningen ikke er ført ind under fagforeningerne endnu. Vi har klart og tydeligt set, at der ude omkring på arbejdspladserne virkelig er ved at blive skabt en bevægelse for

at få ført arbejdsanvisningen tilbage til fagforeningerne. Jeg siger ikke, at arbejdsformidlingen i alle dens nuancer, i alle dens funktioner, skal føres tilbage, men det principielle i det må være, at vi får arbejdsanvisningen tilbage. Man må jo nok bare sige, at arbejdspladserne indtil nu ikke i tilstrækkeligt stort omfang har været i stand til at udforme eller realisere en måde at ændre tingene på.

Når vi har sagt, at vi er modstandere af den statslige arbejdsanvisning, er det ikke bare ud fra de økonomiske betragtninger, der er blevet fremført, som er rigtige, de økonomiske betragtninger, der går ud på, at det er noget, der vejer tungt på finansloven, at det er noget, der i særdeleshed har sugørret, hvis man kan sige som Ekstra Bladet, nede i arbejdnernes lønningsposer; det er samtidig ud fra betragtningen om, at det er noget, der har lang mere vidtrækkende politiske konsekvenser.

For det første er der jo tale om en deportationslov. Når man snakker om disse ting, bliver det fra borgerligt hold altid fremstillet, som om det drejer sig om enkelte eksempler, men nu fik vi nogle glimrende eksempler fra kristeligt folkepartis ordfører, der sagde, at han kendte folk fra en masse forskellige byer rundt omkring på Sjælland, der lå og fartede omkring for at komme på arbejde. Det må da være et reelt udtryk for, at det ikke bare er nogle enkelte, der har det problem, men at det er et problem for store dele af arbejderne.

For det andet er det vigtigt at sikre, at man får lavet en ordening, sådan at de arbejdsløse får anvist arbejde i den rækkefølge, de er blevet arbejdsløse, for derved har man i hvert fald en rimelig mulighed for i nogenlunde stor udstrækning at imødegå de tendenser, vi har set, til sortlistning af politisk aktive på arbejdspladserne.

Når fagforeningerne får arbejdsanvisningen tilbage — og jeg siger udtrykkeligt når — kan den bruges til at hæve lønnen inden for de forskellige fagområder. Det er klart, problemstillingen har nogle nuancer, men det er oplagt, at få vi arbejdsanvisningen ført tilbage til fagforeningerne, kan det bidrage til, at fagforeningerne bliver et bedre redskab i lønkampen.

En af de ting i SF's forslag, som VS er meget lidt begejstret for, er det, der står i

[Kurt Hansen.]

bemærkningerne om, at det skal overlades til fagforeningerne lokalt at tage stilling til, hvordan formidlingen skal udføres, og i denne forbindelse hvorvidt formidlingen helt eller delvis skal ske gennem de formidlingskontorer, der findes i dag. Vi mener det helt oplagt drejer sig om at få nedlagt hele arbejdsanvisningen og ført den tilbage. Det kan ikke være rimeligt, at folk, der arbejder inden for samme forbund, ikke har de samme muligheder. Skal vi, som jeg var inde på før, have en mulighed for at gøre fagforeningerne til et effektivt redskab i lønkampen, må der ikke kunne ske splittelser, som kan give bevægelser, når vi kommer op på forbundsplan el. lign.

En anden ting i forslaget, som vi heller ikke er vilde med, for at sige det på den måde, er punkt b) i nr. 2. Får man lovfæstet noget sådant, er man med til at cementere, at folk fra det ene fagområde kan flyttes til det andet, og det er noget, vi af al kraft må arbejde på ikke sker. Der kan også være noget med, at hvis man bliver flyttet fra det ene fagområde til det andet, kan man måske i første omgang oppebære den samme løn, men man kan blive fyret inden for det fagområde, man er kommet over i, og så blive ansat under ringere lønvilkår. Det er ikke under de overenskomstmæssige lønvilkår, men det hører ind under minimallønsområdet; dér kan det få visse konsekvenser.

Jeg vil slutte med at sige, at vi mener, der er problemer med forslaget, men i øvrigt vil vi gerne diskutere det igennem, fordi vi samtidig mener, der er nogle rimelige ting i forslaget, som kan være med til at give arbejderne et bedre udgangspunkt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Henning Philipsen) (SF):

Jeg vil indledningsvis gerne takke for de positive bemærkninger, der er faldet om dette forslag, og i hvert fald for den venlige holdning, der er givet udtryk for fra partiets side.

Når arbejdsministeren i sit indlæg spørger, hvad vi mener, når vi i vort forslag taler om egentlig formidling, kan jeg til oplysning om arbejdsministeren og for så vidt også for hr. Kaj Poulsen og hr. Jørgen Jensen og andre fra arbejderbevægelsen sige rent ud, at det, det drejer sig om med dette

forslag, er at få anvisning og kontrol tilbage til fagbevægelsen; det synes jeg skal siges, så der simpelt hen ikke kan være nogen misforståelser.

Men jeg vil gerne føje til, at i modsætning til hr. Kurt Hansen har vi ikke den opfattelse, at arbejdsformidlingen i øvrigt skal nedlægges, tværtimod. Vi har den opfattelse, at alle de opgaver, som jeg tror arbejdsministeren skitserede, i høj grad er nødvendige i forbindelse med, at folk bliver arbejdsløse og hermed arbejdssøgende.

Jeg er enig med arbejdsministeren i, at der findes en lang, lang række opgaver, som arbejdsformidlingen med held vil kunne løse.

Og så vil jeg da meget gerne medgive, at bemærkningerne til forslaget i et bestemt afsnit nok ikke i dag modsvarer det, der er virkeligheden, nemlig dér hvor der står, at der måske ikke længere vil være behov for så stort et personale på arbejdsformidlingskontorerne, som det offentlige fortsat ifølge forslaget skal finansiere. Når man i disse dage ser og hører i tv og radio — og det skal tv og radio bestemt ikke bebrejdes — at man nu er begyndt på en rådgivning for arbejdsløse, så understreger det efter min opfattelse de arbejdsløses behov for at kunne få vejledning. Hvordan med boligsikring? Hvordan med arbejdsløshedsunderstøttelse på de og de betingelser? Der er en lang række opgaver, som det ikke vil tjene noget formål at remse op her, men som jeg synes i høj grad er arbejdsformidlingsopgaver eller opgaver for arbejdsformidlingens personale. Jeg må derfor sige, at når det i denne situation med ca. 150.000 arbejdsløse er rigtigt for radio og tv, eller at de i hvert fald anser det for rigtigt at tage denne rådgivningsopgave op, så er det måske et spørgsmål, om det, selv om man gennemførte vort forslag til folketingsbeslutning, ikke ville være nødvendigt med yderligere personale i arbejdsformidlingen til at hjælpe de mennesker, der måtte være kommet i vanskeligheder, altså med andre ord, at der måske er tale om en underbemanning. Jeg synes, at netop hr. Jørgen Jensen — hr. Jørgen Jensen er jo en gammel erfaren fagforeningsmand, kender dette både på sin krop og i sin hverdag — i sine bemærkninger understreger det nødvendige i måske at få flere folk i arbejdsformidlingen.

[Henning Philipsen.]

Må jeg så gøre yderligere et par bemærkninger til andre ordførere. Vi agter kun — og lad mig bare slå det fast — at gribe ind i overenskomstsituationer, hvis det er godkendt af fagbevægelsens egne medlemmer. Jeg tror også, det er gået op for hr. Kaj Poulsen såvel som for arbejdsministeren.

Til hr. Johan Philipsen, som mener, vi mestrer gentagelsens kunst, må jeg sige, at her er vi som så ofte før under nødvendighedens lov, fordi det altså somme tider har været nødvendigt at gentage det for at få det til at sive ind hos venstre; en af årsagerne til, at vi så tit bliver nødt til det, ligger altså i venstres uforstand.

Endelig til hr. Bay, som jo gerne vil give mit parti navneforandring: nu kan det jo ikke forbavse, når man ved, at netop hr. Bay og hans parti i forvejen har patent på at give sit eget parti et navn, som ikke svarer til realiteterne, så det skal man have lov til. Men endelig må jeg da lige sige til hr. Bay, at de statsansatte funktionærer, som hr. Bay så hånligt omtaler, dog for de flestes vedkommende betaler skat i modsætning til visse højtbetalte og yderligere højere betalte advokater, som hr. Bay omgiver sig med.

Jeg tror, jeg skal stoppe her. Jeg takker i hvert fald for de venlige bemærkninger, der er faldet, og så må vi tage diskussionen i udvalget.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Jeg mener ikke, der i mine udtalelser fra før lå noget om, at jeg gik ind for en total nedlæggelse af den statslige arbejdsformidling. Hvis det har været tilfældet, er der tale om en fremstilling på en forkert måde, så har jeg fortalt mig. Det, jeg mener jeg har sagt, er, at vi går ind for en total nedlæggelse af den statslige arbejdsanvisning, og det er der som bekendt forskel på, hr. Henning Philipsen. Jeg synes, det er væsentligt lige at få rettet den ting.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Vi har som allerede nævnt diskuteret disse ting mange gange, så jeg skal ikke gøre mange bemærkninger her.

Jeg er enig med hr. Johan Philipsen, når han taler om det behov, der er i arbejdsfor-

midlingen og i arbejdsmarkedsnævnene for et stærkt forøget samarbejde med de sociale myndigheder, ikke mindst i forbindelse med den kommende bistandslov. Jeg gør også bare for en ordens skyld opmærksom på, at jeg håber, hr. Johan Philipsens enighed rækker så langt som til at sikre den arbejdskraft og de penge, som er nødvendige i denne sammenhæng.

I øvrigt skal jeg bare gøre et par bemærkninger til det, der har været fremført. Hr. Jørgen Jensen sagde, at det ikke var tilfredsstillende med den arbejdsanvisning, som fandt sted gennem arbejdsformidlingen. Dertil vil jeg bare sige, at jeg selv igennem en årrække har været med til at anvise arbejdskraft igennem min tidligere virksomhed, og jeg har ikke konstateret, at der er nogen stærkere kritik nu af arbejdsanvisningen, end der var på det tidspunkt, da fagbevægelsen havde den.

Jeg konstaterer bare, at hr. Kurt Hansen er absolut imod en statslig arbejdsanvisning, konstaterer, at han altså ikke på dette område kan acceptere den socialisering, som har fundet sted, og det tager jeg til efterretning.

Han sagde videre, at arbejdsløse bør anvises arbejde efter tur, altså efter anciennitet, efter hvor lang tid man har været ledig. Det synes jeg nok er et meget farligt synspunkt. Arbejdsformidlingens fornemste opgave må dog vel være at sikre den enkelte arbejdssøgende det bedst mulige job, og det kan man ikke, hvis man skal køre efter den regel, som hr. Kurt Hansen foreslog.

Hr. Kurt Hansen sagde også, at man kan ansættes under ringere lønvilkår. Ja, det kan man også, selv om man ikke har noget med arbejdsformidlingen at gøre. Der er da lykkeligvis tusinder af lønmodtagere, som i en periode har en ekstraordinært stor indtægt, som de ikke har nogen garanti for på det næste arbejdssted at kunne opretholde. Det, der er afgørende her, mener jeg, er, om man respekterer de overenskomster og aftaler, de overenskomstmæssige lønninger, som gælder for det pågældende arbejde, og som de kolleger, man skal arbejde sammen med, kan opnå.

Jeg skal ikke sige meget til hr. Henning Philipsen, for han sagde, at det, man mente med „den egentlige arbejdsformidling“, var,

[Arbejdsministeren.]

at anvisning og kontrol skulle føres tilbage til fagbevægelsen. Jeg vil gerne gentage, hvad jeg har sagt for nogen tid tilbage, at det er ikke ligefrem det, man kan læse ud af bemærkningerne til dette forslag, hvoraf det fremgår, at det skal overlades til fagforeningerne lokalt at tage stilling til, hvordan formidlingen skal udføres, hvorvidt formidlingen helt eller delvis skal ske gennem de formidlingskontorer, der findes i dag, osv., osv., og i hvilket omfang det skal gå over til fagforeningerne. Men vel, jeg skal ikke polemisere mere omkring de ting, vi kan som sagt snakke om det i arbejdsmarkedsudvalget.

Hvad angår spørgsmålet om indgreb i overenskomstmæssige aftaler, om de arbejdstidstilrettelæggelser, som er fastsat, sagde hr. Henning Philipsen, at han ville være betænkelig ved indgreb i de overenskomster, som var godkendt af fagbevægelsens medlemmer. Jeg vil gerne sige, at de bestemmelser, det her drejer sig om, adskillige gange ved urafstemning er godkendt af fagbevægelsens medlemmer.

Bay (FP):

Kun for kort at give udtryk for min forbavelse over, at irettesættelsen om billige bemærkninger skulle komme netop fra hr. Ingomar Petersen: det havde jeg ikke ventet, for jeg mener, hr. Ingomar Petersen først skulle feje for sin egen dør i så henseende både her i tinget og andre steder.

Til hr. Henning Philipsen vil jeg gerne kort og godt sige, at rent bortset fra at funktionærerne betaler skat, så står vi jo lige midt i det spørgsmål, om ikke det er helt uklogt først at give nogle mennesker en håndfuld penge af én kasse og bagefter at føre dem tilbage igen. Alene dette måtte kunne begrunde navnet på vort parti, der jo vil det modsatte.

Med hensyn til, at vi skulle have enkelte medlemmer, der ikke betalte skat, og at de oven i købet havde store indtægter, kun dette: for det første sker det ved hjælp af de love, som også hr. Henning Philipsen har været med til at lave og ikke har gjort det mindste for at lave om. Og endelig: de penge, vedkommende har tjent, har han, så vidt jeg ved, tjent frivilligt hos andre mennesker, mens det andet er ved tvang.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg er enig med ministeren om, at vi kan kigge på nogle af disse ting i udvalget, men jeg synes blot jeg lige vil understrege, at det, jeg talte om, var at arbejdsformidlingskontorerne ikke havde vist sig at være mere effektive i deres anvisning, og det kan jeg godt begrunde. Bl. a. er det jo en kendsgerning, at inden for en lang række områder henvender arbejdsgiverne sig til arbejdsløshedskassen for at få den fornødne arbejdskraft, alene af den grund at de bedre ved, hvad det er for en arbejdskraft, der er behov for. Dernæst er spørgsmålet om anvisning af arbejdskraft i og for sig noget, der hænger sammen med den økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation, der er i landet. Uanset om det er formidlingen eller fagbevægelsen, kan den ikke anvise arbejde, når der er arbejdsmangel på det pågældende tidspunkt.

Med hensyn til kritikken af fagbevægelsen, da den havde formidlingen, må jeg sige, at vi kan vel ikke undgå kritik, det er rigtigt. Men der er den væsentlige forskel, at arbejdsanvisning ikke er noget, der kan være neutralt, det er et led i den kamp, der foregår, og man må vel sige, at arbejdsløshedskassernes og fagbevægelsens arbejde på det område er præget af det nærdemokrati, som ligger i, at medlemmerne har indflydelse på, hvem der sidder i kassen og foretager den anvisning.

Kurt Hansen (VS):

Jeg er da heller ikke af den overbevisning, at arbejdsanvisning efter anciennitet er noget, der kan bringes til udførelse i dens yderste konsekvens, men det er et princip, man kan søge at opfylde meget, meget, meget langt hen ad vejen. Jeg har erfaringer, fra jeg selv har gået arbejdsløs i længere perioder, der ligger nogle år tilbage, hvor man klart og tydeligt kunne se, hvilket spilfægteri, hvilke manipulationer der kan ligge i at putte folk ind og hive folk tilbage i rækken, og hvad ved jeg. Det er en mulighed, som ikke skal være til stede, det er et princip, som jeg ikke hylder. Det rigtige må være at bygge på en solidarisk baggrund, der gør, at man har mulighed for at få anvist arbejde efter anciennitetsprincippet.

Jeg mener heller ikke, at der på nogen områder kan være tale om, at man ligesom

[Kurt Hansen.]

ikke vil begynde at lægge den overenskomstmæssigt fastsatte løn til grund for det arbejde, der bliver anvist fra den offentlige arbejdsanvisnings side. Det har jeg aldrig påstået. Jeg var jo inde på, hvad der kunne komme til at gælde inden for minimumsområdet.

Ingomar Petersen (RV):

Jeg er enig med hr. Bay i, at billige bemærkninger ikke nogen steder er særlig hensynsfulde. Men jeg vil gerne have lov at sige til hr. Bay, at det kan måske være vanskeligt af og til for os andre, men jeg synes nok, at et præsidiummedlem burde lægge endnu større bånd på sig selv for at varetage tingets værdighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Ændret arbejdsdeling mellem arbejdsformidlingen og de dertil knyttede statslige og kollegiale organer m.m.).

(Lovforslag nr. 139. Fremsat 12/3 75).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Normann Andersen (S):

Når en lov har virket i et stykke tid, er det ikke unaturligt, at der stilles forslag om visse forbedringer, og det er netop det, der nu sker ved dette forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v., hvor man ønsker en tydeligere arbejdsdeling imellem arbejdsformidlingen og andre nært beslægtede organer.

De fleste steder har arbejdsformidlingen utvivlsomt klaret sine opgaver godt på en lang række områder, men det kan vel ikke undgås, at der er mennesker eller organisationer, der synes, det kan gøres endnu bedre. Det skal man ikke være ked af, og ej heller behøver det at betragtes som en negativ kritik, men mere som en håndsrekning til at gøre en lov så effektiv og god som muligt. Netop i tilfældet her ser vi organisationer forsøge at være med til et sådant stykke arbejde ved at fremkomme med ideer til forbedringer, og det synes jeg vi skal hilse med tilfredshed.

Det er også med tilfredshed, jeg konstaterer, at arbejdsministeren så forholdsvis hurtigt lader disse ideer konkretisere i lovbestemmelser, samtidig med at han stort set følger de af det arbejdsmarkedspolitiske udvalg fremførte anvisninger, anvisninger gående ud på, at såvel landsarbejdsnævnet som de lokale arbejdsmarkedsnævne får større beføjelser, og beføjelser der uden tvivl vil medvirke til, at en kraftig aktivitet vil finde sted til gavn for såvel den enkelte som hele samfundet.

Ikke mindst i disse år med visse arbejdsmæssige vanskeligheder betyder initiativ og samarbejde umådelig meget. Det skal derfor være mit håb, at dette lovforslag, hvis indhold kan give både initiativ og samarbejde et skub i den rigtige retning, vil få en forholdsvis hurtig behandling i dette ting, så ikrafttrædelsesdatoen den 1. oktober i år kan holdes.

Egentlig kunne der tales meget om dette lovforslags bestemmelser, men jeg vil her nøjes med at berøre et par af områderne. Først på det lokale plan, hvorfra man ifølge oplysningerne i bilag 2 til lovforslaget giver udtryk for stærke ønsker om, at lokale arbejdsmarkedsnævne bør være mere med i arbejdet, hvor det f.eks. drejer sig om egnsudvikling, forstået på den måde at nævnet i god tid får kendskab til eventuelle projekter, så en vurdering fra nævnet kan finde sted og en eventuel indflydelse kan gøres gældende. Det kunne jo være, at de lokalt valgte havde tanker og ideer, der kunne forbedre et projekt, ligesom følelsen af, at der blev handlet hen over hovedet på lokale organisationer, kunne blive formindsket.

Et nærmere samarbejde parterne imellem